

Nienormalności stwierdzone w budowie czułków
u *Thysanoptera*

Die beobachteten Abnormitäten im Bau der Fühler bei
Thysanoptera

napisała

KATARZYNA ŚĘCZKOWSKA

W badaniach nad *Thysanoptera* Polski stwierdziłam kilka przypadków asymetrycznej budowy czułków u tych owadów. Anomalie tego typu są na ogół rzadkie. Wspomina o nich m. i. Kéler (1936), który u 6 gatunków przyłżeńców (*Limothrips denticornis* Hal., *Anaphopthrips ferrugineus* Uz., *Taeniothrips atratus* Hal., *Frankliniella tenuicornis* Uz., *F. intonsa* Tryb., *Haplothrips aculeatus* F.) stwierdził nienormalności polegające albo na różnej ilości członów w prawym i lewym czułku albo na różnych ich kształtach. Oettingen (1952) podaje, że „częste zniekształcenie czułków zaznacza się u *Thrips flavus* Schrk., a należy on do form bardzo starych“. Należałoby zatem przypuszczać, że nienormalną budowę czułków spotyka się częściej u form starszych filogenetycznie.

Poniżej omawiam stwierdzone przeze mnie przypadki:

1. *Aelothrips fasciatus* L. z anomalią lewego czułka. Prawy czulek jest normalnie zbudowany i liczy 9 członów, lewy natomiast ma ich tylko 6. Gdyby czulek ten liczył 7 członów, można by przypuszczać, że rozwój jego zatrzymał się na stadium larwalnym. Sądząc jednak z rozmieszczenia narządów zmysłowych, można przyjąć, że człon 4-ty i dwa ostatnie (stylus) uległy redukcji (fig. 1).

2. *Limothrips denticornis* Hal. — u tego okazu zrosły się człony 5 i 6 lewego czułka; po stronie lewej czułka widoczna jest szczelina zrostowa (fig. 2).

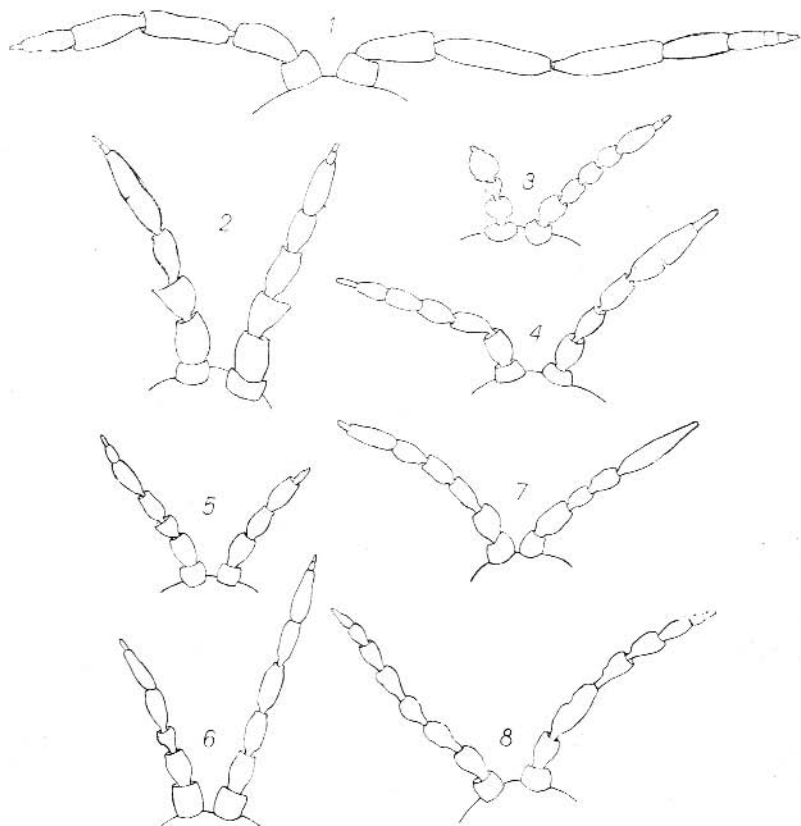

Fig. 1 — *Aelothrips fasciatus* L.; fig. 2 — *Limothrips denticornis* Hal.; fig. 3 — *Aptinothrips stylifer* Tryb.; fig. 4 i 5 — *Oxythrips brevistylis* Tryb.; fig. 6 — *Frankliniella pallida* Uz.; fig. 7 — *Thrips tabaci* Lind.; fig. 8 — *Hoplothrips croticis* De Geer.

Kéler (1936) obserwował u tego gatunku anomalię 3-go i 4-go członu lewego czułka.

3. *Aptinothrips stylifer* Tryb. — czulek prawy ma 8 członów, lewy 5. Dwa pierwsze człony lewego czułka są normalnie wykształcone, człon 3-ci jest znacznie mniejszy niż normalnie,

człony 4-6 zrosły się w jeden wielki człon, na którym osadzony jest niewielki stylus (fig. 3).

4. Wśród *Oxythrips brevistylis* Tryb. znalazłem dwa okazy z anormalnymi czulkami. U jednego z nich czulek lewy ma 7 członów, prawy, na skutek zrośnięcia się z sobą 5-go i 6-go członu, ma ich tylko 6. Po prawej stronie prawego czulka widoczna jest szczelina zrostowa (fig. 4). U drugiego osobnika (fig. 5) czułki mają różną ilość członów: w czułku prawym człon 5-ty jest niedorozwinięty, a człon 6-ty i stylus zanikły; w czułku lewym normalnie wykształcone są dwa pierwsze człony i człon 5-ty, natomiast człony 3, 4 i 6 są mniejsze niż zazwyczaj i mają zmieniony kształt. Stylus 1-częściowy.

5. *Frankliniella pallida* Uz. — czulek lewy ma 6 członów. Należy przypuszczać, że 3-ci człon jest skrócony, a 4-ty zredukowany. Stylus 1-częściowy (fig. 6).

6. *Thrips tabaci* Lind. — prawy czulek 5-członowy: człon 3-ci mały, człony 5-7 zrośnięte (fig. 7).

7. *Hoplothrips croticis* De Geer — prawy czulek składa się z 7 członów. W tym przypadku zrosły się z sobą człony 3-ci i 4-ty, o czym świadczy występujące z lewej strony czulka przewężenie (fig. 8).

ZUSAMMENFASSUNG

Die Verfasserin beschreibt die von ihr beobachteten Abnormalitäten im Bau der Fühler bei den sieben Arten der Thysanopteren.

PIŚMIENICTWO — LITERATUR

- Kéler, S., Tripsy (Przylżeńce) Polski, Prace Wyd. Ochr. Roślin PINGW, 12, Bydgoszcz 1936.
- Oettingen, H., Geographische und ökologische Analyse der Thysanopterenfauna der östlichen Teile Mitteleuropas, Beitr. Entom., 1, 1951.
- Oettingen, H., Blasenfüsse, Leipzig 1952.
- Priesner, H., Die europäischen Thysanopteren, Wien 1928.